

ŞİİR GÜNDELİKLERİ (Şiire Dâhil Notlar)

Ömer AKSAY

Beyhude bir ömür, beyhude bir şiir için harcanır. “Temiz kadınlar (ve temiz kelimeler[in]) temiz erkeklere, temiz erkekler[in] de temiz kadınlara (temiz kelimelere)” uygun olduğu haber veriliyor *Kur’an*’da (en-Nur, 26 / Hasan Basri Çantay). Mehmed Âkif beyhude bir ömür harcamadığına ne kadar inandırdıysa, Nâzım Hikmet de o kadar inandırabilir. Doğduğumuz bu topraklar, beyhude bir şiir için ömrünü beyhude harcayan insanların bizlere miras bıraktıkları topraklar değil. Mirasa konanlar ömrünü de, mirası da beyhude harcıyorsa, durum gerçekten düşündürücüdür.

//

Akranın şairlerle, yaşı benden küçük olanlarla aramızda şiire dâhil bir iletişim-sizlik var. Sıkıntı verici, gerilimli ortamdaki hemen uzaklaşıyorum. Bir süre içime kilitleniyorum. Onları anlayamıyorum, anlamayı çok denedim, ama olmuyor. Sorun bağlantılarda, birçok kopukluk var, sürekli tehlike uyarısı! Bıktırıcı. Kasım 2014’teki Şiir Gündelikleri’nde şöyle demiştim: “Ben de “seksen kuşağı”ndanım, ama benim hiçbir biriyle samimiyetim olmadı, bünyem hiçbir biriyle samimiyeti kabul etmedi.” Nedenleri, çözümleri üzerinde çok düşündüm. Türkiye’yle, gelinen ‘yer’le ilgili.

//

Ne diyordu Rasûlullah (sallallâhû aleyhi vesellem) Umeyyet’ubn Ebî’s-Salt için: “Şiiri iman, kalbi ise küfür etti” diyordu. Şimdi ise, geldiğimiz menzilde, durum tersine döndü sanki: Kalbi iman etmiş olması gerekenlerin şiirinde küfür belirtileri. Şiirde, şiirle, şiire rağmen küfrü seçmek bir şuur bulanıklığının sonucu mudur salt? Şuur kapalıysa? Bir taraftan da şuur, o kadar çok müdahaleye açık ki!

//

“Giderek artıyor kendinle olan uzaklığın

İncil okuyan müslümanlardan

altı köşeli yıldızlar üretiyorsun tespihine

Göbek kordonunu geçiriyorsun deliklerinden

iki ucunu birleştiriyor ateist bir imame

[...]"

Nuri Demirci'nin, *Ona Birşeyler...* başlıklı şiirinden (*Hüznün Yarıçapı*, 1994, Ankara, s: 11). Şiirine bakımı iyi yapan bir dişhekimi Nuri Demirci.

//

Her şiir kitabından kendine özgü bir koku yayılıyor, kokuları ayırt edebiliyorum. Bazılarından çok hoş, iç ferahlatıcı kokular yayılıyor; keskin, yumuşak, hafif, baskın, çekingen... Bazılarınınnsa daha kapağını bile açmadan sol elimle burnumu kapatıyorum, yaz sıcağında elektrikleri kesilmiş bir kasabın bakımsız buzdolabını andırıyor, dayanılır gibi değil.

//

Hz. Ömer (radıyallahu anh), Kûfe şairlerinin yazdıkları şiirleri takdim etmesini emreder. Şair Lebîd de, Kur'an'ın ikinci suresini baştan sona yazıp şu notla birlikte gönderir: "*Allah, şiire karşı bize bunu verdi.*"

Bu olaydan daha önce bahsetmiştim. Mart 2015'teki Şiir Gündelikleri'nde sadece olayı anlatmış, herhangi bir yorum yapmamıştım. Burada, Türk şairlerinin üzerinde durup düşünmesi gereken bir konu var, şair Lebîd bu sözle ne demek istedi: "*Allah, şiire karşı bize el-Bakara sûresini verdi.*"

Bu sure, Allah'a karşı sorumluluk bilincine sahip olmanın gereğini ve önemini sürekli vurgulayan, müminleri *Kur'an* akideleriyle şuurlandıran, iki yüz seksen altı ayetle oluşan en uzun suredir. Birçok sahabenin, el-Bakara suresini, hükümleriyle amel edememek korkusundan ezberleyemediği, ezberlemekten çekindiği söylenir. Ömrünün büyük bölümünü, bu sureyi hayatına tatbik etmekle geçiren sahabeler olduğunu biliyoruz. Ne diyor şair Lebîd: "*Allah, şiire karşı bize el-Bakara sûresini verdi.*" Şiire karşı, şiirin yerine geçen bu sûre neden İhlâs sûresi değil de el-Bakara? Şiirselliği çok yüksek olan er-Rahmân sûresi de değil, "el-Bakara" diyor Lebîd, "Allah, şiire karşı bize bunu verdi." Şair, Kur'an'dan aldığı ilhamla kendini topluma karşı sorumluluk bilincine sahip olmaya yöneltiyor. Lebîd gibi düşünen kaç şairimiz çıkar? Kaç şairimiz, bulunduğu konumda el-Bakara'dan önceki şiiriyle el-Bakara'dan sonraki şiirinin muhasebesini yaptı, yapar? Kalabalığın ıssızlığında nefesi tıkanan bir metropolün yorgun ve yaşlı çınar ağacının gölgesinde biraz durup düşünssek, boşu boşuna vakit mi harcamış oluruz?

//

"Şairin mesleğinin bir ölçüde kötüye kullanıldığı açıktır. Erkek ve kadın öyle çok yeni şair ortaya çıkıyor ki, yakında hepimiz şaire benzeyeceğiz ve okurlar gözden kaybolacak. Kum çöllerini develer üstünde geçen ya da uzay gemileriyle göğü dolaşan araştırmalara yönelerek okur aramaya çıkacağız." (Pablo Neruda, *Şiirin Gücü*, çeviri: Eser Yalçın. 'Saf Şiir Yoktur' başlığı altında, beş şairden toplanan yazılardan oluşan bir derlemenin içinde; 1984, s. 93)

Neruda, bunları tam kırk sene önce, 1976'da yayımlanan anılarında dile getirmektedir. Hep merak edip dururum: Bunca şiir kim için yazılıyor? Burası da Şili'den farklı değil, herkes şaire benziyor; şiirin canına okuyan çok, ama şiir okuru yok.

//

“*Din, hayatın kılavuzu olan şiidir*” (Religion is poetry become the guide of life) der George Santayana. Yine “dinin şiirle olan akrabalığını” dile getirir (Religion has here rediscovered its affinity with poetry).

Şöyle bir cümle kuruyor Santayana: “*Dini sezgiler poetiktir ve bu sezgiler sayesinde şiir en büyük işlevine kavuşur.*” (The intuitions of religion are poetical, and that in such intuitions poetry has its ultimate function). (Alıntılar: Volkan Hacıoğlu'nun çevirisinden: George Santayana, *Şiirin Öğeleri ve İşlevi*; birinci basım 2014, Ve Yayınevi) Hölderlin'in bilinen dizesini bir kez daha okumakta fayda var: “*Erdemle dolu, ancak şairane sakindir insan arz üzerinde*” (Voll Verdienst, doch dichterisch, / wohnet der Mensch auf dieser Erde). Dünyaya indirilişimizin, arz üzerinde iskân edilişimizin şiirle bağlantısı var. Dünyayı yağmalamak, yakıp yıkmak, sömürmek için indirilmedi insan. Dünyada sakin oluşunun (arz üzerinde iskân edilişinin) gayesi daha çok kazanmak, daha çok harcamak değildir. Burada şairane bir hayat sürmek ve şairane olarak asıl vatanına dönmektir. “Hayatın kılavuzu olan şiir”le İslam hep iç içe olmuştur.

Hölderlin, Santayana, Bachelard, Heidegger... Ah! Asrın idrakine bir söyletebilseydik İslamı!

//

Önceki bayramlarda olduğundan daha fazla hüznün hâkim oldu bana bu bayramda. Bu Ramazan bayramı beni, belki de yaşlandığımı kabul etmeye zorladığı için hüznün hâkim olmuştur bana. Dinî bayramlar dostların, yakınların, uzakların birbirini araması, sorması için iyi bir fırsat verir. Telefonu bir türlü sevedim. Sabit telefonu çok az kullandım, mobil telefona hiç sahip olmadım, olmayı da düşünmüyorum. Buna rağmen etrafımdaki telefonlardan dostlarımı, yakınlarımı, uzaklarımı aramaya, sormaya çalışırım, iyi kötü. Bu bayramda üzerime çöken hüznün sebeplerinden biri de buydu: Birbirini arayanlar, birbirinin durumunu merak edenler kimlerdir? Aramak, aranmak ne anlama geliyor bugün, iletişim ilahına tapılan bu çağda? İnsanlar aradığını ne kadar buluyor? Bulmak istiyor mu gerçekten? Her an, her yerde telefonuyla konuşan insanlar. Gerçekten aradıkları birileri var mı? Telefon konuşmak için mi, aramak için mi? Bak-tım telefon fihristime, hep benim aradığım, ben aramadığımda beni aramayan numaralarla dolu. Defterlerimin arkasında kayıtlı birtakım rakam dizileri, çözemediğim girift numaralar hep bulunur, her yeni deftere de onları geçiririm; bir gün belki ararım diye, belli mi olur? Onlarca yıl önce yayımlanan şiir kitaplarının ilk basımlarını arıyorum, bulduğumda bir sevinç, bir heyecan! Onların da beni aradığını biliyorum. İkinci Yeni şairleri bu arama/aranma konusunda çok duyarlıdır. Yeni şairlerde, yeni şiir kitaplarında bu duyarlılık yok. Çok bayram geçmesi gerek daha.